

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Afstemning

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Anden behandling af lovforslag nr. L 223: Forslag til lov om anlæg af rute 9, strækningen Odense-Svendborg.

Af trafikministeren (Sorja Mikkelsen).
(Fremsat 14/4 99. Første behandling 28/4 99.
Betænkning 11/5 99).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Afstemning

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Anden behandling af lovforslag nr. L 93: Forslag til lov om opfindelser ved universiteter og sektorforskningsinstitutioner.

Af forskningsministeren (Jan Trøjborg).
(Fremsat 18/11 98. Første behandling 1/12 98.
Betænkning 5/5 99).

Der var stillet 10 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget og ændringsforslagene sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1-10 vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Anden behandling af lovforslag nr. L 3: Forslag til lov om undersøgelseskommissioner.

Af Ole Løvig Simonsen (S), Birthe Rønn Hornbech (V), Helge Adam Møller (KF), Margrete Auken (SF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Arne Melchior (CD), Jørgen Estrup (RV), Frank Aaen (EL), Kirsten Jacobsen (FP) og Jann Sjursen (KRF).

(Fremsat 8/10 98. Første behandling 4/11 98.
Betænkning 5/5 99).

Der var stillet 15 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges:

13) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 136:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af forretningsordenen for Folketinget. (Spørgsmål vedrørende ministeransvar).

Af Udvalget for Forretningsordenen.

(Fremsat 5/5 99).

Forslagene og ændringsforslagene sattes til forhandling under ét.

Ole Løvig Simonsen (S):

Ja, man har jo næsten lyst til at sige, at det er en mindeværdig dag i dag. Efter 3 års arbejde – Lars Nordskov-udvalgets betænkning kom jo i maj 1996 – står vi nu i dag og kan i hvert tilfælde her ved anden behandling få gennemført lovforslag nr. L 3. Det kan man i hvert fald ikke påstå er lovsjusk; det må da vel være god lovkvalitet.

Når nu jeg tager det frem, er det, fordi jeg synes, at der fra Lars Nordskov-udvalgets betænkning til førstebehandlingen og de diskussioner, der har været, har været en udvikling, som jeg mener har været positiv. Og når jeg mener, at den har været positiv, er det ud fra den opfattelse, at man fra at have nogle standpunkter, som vi måske også havde til at begynde med, har lyttet til andre argumenter for at finde frem til, om der ikke kunne findes en enighed. Det er så det, der er lykkedes.

Det er jo klart, at diskussionen i det sidste års tid vel først og fremmest har stået om åbne og lukkede døre. Det er jo meget fornuftigt og naturligt, for hvordan skulle det nu fortolkes? Og hvordan kunne man nu sikre, at den, der ligesom skulle afhøres eller i hvert tilfælde være med i undersøgelseskommissionen, udspørges, så vedkommende sikres sin integritet?

Der var også et spørgsmål, om der også skulle være et statselskab med, for ikke at nævne Færøerne og Grønland, og ikke mindst det, som jeg gerne vil opholde mig lidt ved, og det er også derfor, jeg har taget ordet i dag, nemlig Folketingets opfølgning af en sådan undersøgelseskommission.

Når jeg tager det frem, er det ikke, fordi det ikke har været beskrevet og diskuteret, men det har måske ikke altid været det, der har præget debatten, fordi det med åbne og lukkede døre måske havde en større bevågenhed. Men det, der er afgørende her, er, at en undersøgelseskommission ikke er en dømmende myndighed.

Den skal undersøge og redegøre for forholdene og dermed lægge op til det videre arbejde, og den kan også foretage en retlig vurdering.

Når jeg nævner de to ting, er det, fordi det er særdeles afgørende, at kompetencen til, hvad der videre skal ske – den politiske beslutning – ligger i Folketinget. Det er ret afgørende. Det retlige undersøges, så vi har en klarhed over vores udgangspunkt, og det finder jeg er helt rimeligt; men det politiske ansvar og den politiske opfølgning foregår her i Folketinget.

Det har så også noget at gøre med udviklingen af forretningsordenen, der jo også er med. Og jeg vil gerne sige, at jeg for det første synes, at det var vigtigt, at man fik klargjort, hvem der har initiativretten. Det er slået fast. Det har ministeren og Folketinget. Jeg synes, det er godt udtrykt, at man prøver at sige, at det er i fællesskab, for både den til enhver tid siddende regering og Folketinget må jo have en fælles interesse i at få afstemt de ting, der skal undersøges, og også have en fælles interesse i at komme til bunds i sådanne sager. Det er det ene.

Det andet, som jeg finder er vigtigt, er, at der nu også er fastlagt en procedure for det. Jeg er meget tilfreds med, at der skal være et underudvalg, der kan være med til at fremlægge de ting. Dermed kan de partier, som måske ikke er repræsenteret i Udvalget for Forretningsordenen, også medvirke til, at man får et oplæg fra underudvalget – et permanent underudvalg – der så skal lægge op til det videre arbejde i Udvalget for Forretningsordenen.

Jeg synes, at i dette tilfælde har vi vel lov til at ønske hinanden til lykke, for det har været et godt udvalgsarbejde, og det er et godt resultat, der er nået, ikke mindst i betragtning af, at alle Folketingets partier er enige. Og så kan jeg ikke lade være med – det tror jeg også at fru Birthe Rønn Hornbech vil gøre – at sige en særlig tak til Lars Nordskov for hans udmærkede assistance. Det har i hvert tilfælde hjulpet utroligt meget for én, som ikke er jurist.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Jamen det er da ganske rigtigt, at den tale, som hr. Ole Løvig Simonsen holdt, kan Venstre i det hele tiltræde, og den kunne vi også have holdt, for det er da med glæde, men vel også med letelse, at vi nu efter tre folketingssamlinger får gennemført dette lovforslag i stor enighed. Det har været meget positive drøftelser, og alle har måttet bøje sig mod hinanden.

Det første politiske slagsmål i lovforslaget var jo, hvem der overhovedet skulle fremsætte forslaget. Og et flertal uden om regeringen var meget optaget af, at det var Folketinget, der fremsatte lovforslaget, og sådan er det også blevet. Men det betød jo så også, at vi selv måtte udforme både spørgsmål og svar. Kunne vi ikke det, så måtte vi finde eksperter uden for huset. Og der er bestemt grund til både at sige tak til de eksperter her i huset, der har hjulpet os, og først og fremmest til professor Lars Nordskov Nielsen, der har bivånet drøftelserne både i medgang og modgang, om jeg så må sige.

I Venstre har vi jo på et tidligt tidspunkt lagt megen vægt på, at der som hovedregel var åbne døre, når kommissionerne holdt møde.

Det skyldes naturligvis også, bortset fra det helt elementære at der bør være så megen offentlighed som muligt i et demokrati, at vi godt ved, at de emner, der vil blive gjort til genstand for kommissionsundersøgelser, typisk er store politiske sager, der allerede for længst har været grundigt omtalt i pressen. Og så skal en regering efter Venstres opfattelse ikke bare kunne holde en sådan skandale bag lukkede døre.

Over for hensynet til åbenhed og offentlighed har naturligvis stået hensynet til retssikkerheden, og vi er tilfredse med den formulering, som Lars Nordskov Nielsen efter vore anvisninger er nået frem til, og som vi alle kan være med til, hvor der altså er mulighed for at gøre undtagelser, når hensynet til retssikkerheden for de involverede taler for det.

Det har jo i det hele taget været til diskussion, hvordan vi undgår skadevirkning, hvordan vi undgår domsvirkning af disse sager. Hele diskussionen er jo som bekendt et resultat af diskussionen i forbindelse med Tamilsagen. Der har vi lagt megen vægt på, og det fremgår jo også af betænkningen, at der ikke afsiges en dom eller konkluderes for klart på et usikkert grundlag.

Det fremgår af betænkningen, at man skal være varsom og tænke sig godt om, når man udformer kommissoriet, og at man skal være forsigtig og varsom, når man konkluderer. Og kan man ikke foretage retlige vurderinger, må man nøjes med retlige overvejelser. Det er meget vigtigt, at der ikke nødvendigvis træffes konklusioner, hvis ikke der er klare beviser af retlig eller faktisk art i en sag. Det må overlades til en domstol senere.

Hr. Løvig Simonsen gjorde en del ud af opfølgningen. Jeg er fuldkommen enig; det er et meget vigtigt spørgsmål. Det er nu ikke rigtigt, at det ikke blev diskuteret i udvalget, men det skete, før hr. Løvig Simonsen kom til, for det var noget, som hr. Hans Engell, der dengang var ordfører, gjorde meget ud af og formulerede for udvalget. Men da alle egentlig var enige i, at der skulle være den opfølgning, blev der ikke de lange diskussioner om den.

Det er jo faktisk også for dårligt, at der ikke har været nogle formaliserede regler om, hvordan man følger op på undersøgelseskommissioners rapporter. Det har jo været sådan, at ministre efter en halv times presseomtale er gået af, og ingen har fået læst rapporterne. Det hører selvfølgelig ingen steder hjemme, og vi er også i Venstre godt tilfredse med, at det nu bliver mere formaliseret i forretningsordenen, hvordan opfølgningen skal ske.

Men lad mig til sidst sige: Det ville jo egentlig være ønskværdigt, at den lov slet ikke var nødvendig, og at den måtte ligge ubrugt. Det ville jo være dejligt, hvis ikke vi skulle have alle disse kommissionsundersøgelser.

Kommissionsundersøgelser har alt for ofte været en retliggørelse af sager, der burde have været klaret ved, at Folketinget havde taget sig sammen til at gøre et politisk ansvar gældende over for en minister. Og når det drejer sig om ansvaret over for embedsmænd, har det alt for ofte været en politisering af forhold, der burde have været klaret med straffesager og disciplinære sager, hvor der måtte foreligge pligtstridige forhold.

Helge Adam Møller (KF):

Ja, så er vi nået til vejs ende, i hvert tilfælde næsten. Om en uge kan vi stemme og få vedtaget lovforslaget og beslutningsforslaget, og det er Det Konservative Folkeparti glad for og tilfreds med. Vi er også glade for og tilfredse med, at det er et fuldstændigt enigt Folketing, der vil stå bag begge forslag.

Nu er det jo ikke altid et mål, at man vil være enig; politik er jo også at være uenig, at præsentere sine klare holdninger og stå til ansvar for dem. Men lige netop i et sådant spørgsmål om undersøgelseskommissioner, om hvordan man altså skal undersøge forskellige begivenhedsforløb og eventuelt gøre ansvar gældende over for en minister, synes jeg, det er godt og rigtigt og hensigtsmæssigt, at vi i fællesskab finder en løsning, som vi alle kan stå bag.

Det kan vi sådan set godt rose hinanden for. For hvis man læser talerne, da vi startede på det her for 3 år siden, og da det blev førstebehandlet igen for 2 år siden og senest i oktober sidste år, må vi konstatere, at der var ganske store uenigheder mellem partierne. Vi har altså alle sammen givet os, og det er vigtigt på dette område.

Jeg vil også godt sætte en tyk streg under, at det nu hedder en undersøgelseskommission, med en tyk streg under kommission. Vi har tidligere haft noget, vi kaldte undersøgelsesretter eller kommissionsdomstole, og det gav jo den meget uheldige virkning, at mange opfattede dem som domstole. L 3 slår nu fast, at det ikke er alene en kommission, som skal undersøge og redegøre for et handlingsforløb, ofte et kompliceret handlingsforløb, og derefter er det op til Folketinget; hvis det drejer sig om ministeransvar, omhyggeligt at drøfte og afgøre, hvilke konsekvenser der eventuelt skal træffes over for den eller de pågældende ministre.

Og netop dette punkt, altså Folketingets opfølgning – og her går jeg over til beslutningsforslaget – på beretningen fra en kommission har jo, som også Venstres ordfører nævnte, været et kernepunkt for os konservative, og vi har nu fundet en model, som retssikkerhedsmæssigt er god og forsvarlig, som er hensigtsmæssig, som inddrager alle Folketingets partier, og som træder i kraft allerede om 1½ måned, den 1. juli. Det hilser vi med stor tilfredshed, og derfor kan vi stemme for såvel L 3 som B 136 med glæde.

Så vil jeg også godt tilslutte mig Venstres ordførers sidste bemærkninger om, at vi i Folketinget forhåbentlig har mange måneder eller mange år, før vi skal bruge denne nye lov, for jeg håber også, at Folketinget har det politiske mod og den handlekraft, der er nødvendig, således at hvis en minister har optrådt på en måde, som ikke er en minister værdig, så afgør vi sagen her i Folketinget og beder ikke en kommission om at udrede det, når vi godt selv ved med vores samvittighed, hvad vi bør gøre.

Margrete Auken (SF):

Jeg har sådan en fornemmelse af, at vi holder festtaler i dag, fordi vi er blevet færdige med noget, som vi hele tiden godt vidste, vi skulle blive færdige med, men som jo heller ikke har presset sig mere på, end at vi har haft det fremset tre gange og har haft et meget, meget lang-

varigt forløb. Jeg deler fru Birthe Rønn Hornbechs glæde over, at Lars Nordskov Nielsen stod os bi i hele forløbet, sådan at vi havde en, der kunne være opmand, og så man en gang imellem kunne få formuleret sig ud af noget, der blev svært.

Jeg må indrømme, at jeg, da jeg sad og læste nogle af teksterne igennem, tænkte: Det er godt, jeg ved, hvad der skal stå, for ellers er jeg ikke helt sikker på, jeg havde været klar over, hvad det var, der faktisk stod. Og det har nok også meget at gøre med, hvordan der kan konkluderes på en undersøgelse, hvor jeg synes, det måske godt kan blive lidt svært.

Men i og med at vi har haft det her lange forløb, og at vi nu fremlægger ændringsforslagene og B 136 i enighed, så skulle vi altså også være så velforberejdede, at når den næste sag spadserer forbi os – jeg deler også gerne ønsket om, at det må ske sent, men til gengæld skal det jo ske, hvis det bliver nødvendigt, det er jo vigtigt at holde fast ved også, at hvis det bliver nødvendigt, så skal vi kunne gøre det – ja, så er vi i stand til at agere.

Jeg tror, vi vil blive overraskede over, at sådan en sag alligevel ikke helt passer på den model, vi har lavet. Jeg synes, de sager, vi har kigget på, historisk har været meget forskellige, og vi vil komme til at opleve igen, at en sag kan blive meget forskellig.

Men det er jo så også på den baggrund godt, at vi har fået det udvalg; jeg er personlig meget tilfreds med, at det er kommet. Jeg mener, at vi i Udvalget for Forretningsordenen helt tilbage i begyndelsen eller i midten af 1990'erne, 1994-1995, havde de allerførste diskussioner om det her udvalg, og jeg må takke De Konservative for, at de satte noget ind på, at det kom med, sådan at vi har muligheder for at få drøftet det igennem, og så vi også kan få fanget sager op, der måske bare skal munde ud i – eller ikke »bare« – i en politisk behandling, så man ikke skal til en domstol.

Også dér er det jo rart at have et udvalg, der kan se på en sag. Det er ikke en opgave, der udtrykkeligt er beskrevet, men det vil jo være selvfølgelig, at man også dér bruger det, hvis man siger: Er der rejst tvivl, ja, så kan det munde ud i, at vi indstiller til, at man klarer det her politisk uden om – kunne jeg forestille mig – en undersøgelseskommission.

Men det ved jeg selvfølgelig ikke. Det kunne jeg også spørge fru Birthe Rønn Hornbech om. Jeg sad faktisk og tænkte på det her forleden

dag og så igen, da jeg hørte fru Birthe Rønn Hornbechs tale. Hvis en sag skulle klares i salen, forestiller vi os så, at den, medmindre det bare er et hu-hej stormløb, så faktisk bør komme en tur igennem det underudvalg og blive behandlet dér? Det kunne være ganske interessant at se. Vi har i hvert fald det, vi kan falde tilbage på i sådan en situation. Jeg ved det ikke rigtig, men det er da på en eller anden måde en model, man under alle omstændigheder vil kunne bruge efter det forløb, vi har haft.

Så vil jeg bare understrege de ting, som vi i SF er meget glade for er kommet med: at åbenheden er blevet grundprincippet, har vi ønsket fra starten, og vi er meget taknemmelige over, at vi har kunnet få det til at fungere, sådan at de kommissionsundersøgelser, der kommer fremover, ikke bliver mindre betryggende for offentligheden, end de tidligere har været, at der skal konkluderes ordentligt. Først og fremmest er vi meget taknemmelige over, at der skaffes gode forudsætninger for, at også selskaberne kan komme med. Det kunne være dér, vi første gang kommer ind i at skulle til at undersøge noget også. Det håber jeg ikke bliver nødvendigt, men dér frygter jeg, at det kan blive aktuelt, før vi har set os om, at der virkelig er ruttet med pengene.

Men som sagt: Alt i alt støtte og tak for, at det er gået så godt.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Fru Margrete Auken stillede et spørgsmål direkte til mig om, hvad jeg egentlig mente med, at det ville være hensigtsmæssigt at undgå, at for mange undersøgelseskommissioner afgør sagerne politisk.

Det er jo et stort selvstændigt spørgsmål, som vi næppe kan få drøftet færdigt i dag, men det, jeg mente med det, er, at Folketinget til trods for mindretalsregeringer i årevis har været meget tilbageholdende med at turde gøre politisk ansvar gældende. Det medførte til sidst en rigsretssag, som jeg stemte for personlig, men som jeg også personlig fandt slet ikke var nødvendig, fordi det politiske ansvar for længst burde have været gjort gældende, og så kunne man have rejst straffesager og disciplinærsager, hvis det var nødvendigt, mod embedsmændene.

Det er urimeligt, at vi her i Folketinget på den ene side ikke tør påtage os det politiske ansvar og på den anden side altid dækker os bag juristerne og så retliggør spørgsmål, som ikke

burde retliggøres, samtidig med at vi altså på den måde politiserer juraen og blander det hele sammen i et miskmask.

Det var såmænd bare et hjørne af den diskussion, jeg kom til at tage hul på.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Det er jo en diskussion, som vi også her burde kunne give os tid til at tage. Vi skal ikke gøre det nu, men jeg må jo lige sige til fru Birthe Rønn Hornbech, at nu har jeg fulgt en række af de sager, ikke mindst tilblivelsen af Tamilsagen, og det var da ikke, fordi Folketinget ikke turde. Det var da, fordi vi var rygende oppe at skændes. Vi var da rygende oppe at skændes om det, og jeg mener da også, det var indlysende klart, at den sag burde have ført til kort proces på det tidspunkt, hvor det blev åbenlyst, at justitsministeren havde foretaget sig noget ulovligt eller ikkelovligt, som det hed i den redegørelse.

Men der var nogle, der mente, at ikkelovligt ikke betød ulovligt, og jeg mener, vi kunne jo ikke stemme os frem til at slå fast, at ikkelovligt betyder ulovligt. Derfor måtte vi hele den store sag igennem, og sådan var det.

Men det, som havde været godt, var, om man også i det forløb havde kunnet sige: Jamen den her sag spidser til. Lad os prøve at sende den en tur i det dér underudvalg. Det var det, som jeg tænkte på, man måske kunne gøre, sådan at man kunne få i hvert fald en eller anden slags besindig behandling, inden man var nødt til at gribe til enten kort proces, fordi man havde sit flertal, eller altså – og det ville man så nok gøre under alle omstændigheder – lade den trække så langt, at den til sidst kom ud i det meget, meget lange forløb, vi fik med rigsretssag og det hele.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Enten er jeg uenig med fru Margrete Auken, eller også taler vi om to forskellige ting.

Altså, for nu at tage Tamilsagen: Det, man kunne have gjort, var, at man kunne have udtalt et mistillidsvotum til justitsministeren. Det har ikke et klap at gøre med, om man mente, noget som helst var ulovligt. Det kunne man bare have gjort, hvis man ikke havde kunnet lide hans hårfarve eller hans næse, og med hensyn til Ombudsmandens formulering så husker jeg vist meget galt, hvis det ikke netop var Lars Nordskov Nielsen, der på dagen for gultæp-

pedebatten skrev en artikel i Politiken om, hvordan det skulle oversættes. Så det kunne der nu altså ikke være nogen tvivl om.

Men det er altså igen fra fru Margrete Aukens side måske et forsøg på, at nu skal tingene gå i udvalg. Nej, fordi det politiske ansvar kræver ikke, at man samler et flertal for et udvalgsarbejde.

Det, jeg blot vil gøre opmærksom på, er, at det, at vi får disse undersøgelseskommissioner og underudvalg, skal altså ikke få os til at glemme, at vi først og fremmest som Folketing har et politisk ansvar og en pligt til at gøre det ansvar gældende, hvis vi ikke har tillid til en minister.

Poul Nødgaard (DF):

Ja, nu skal vi nok passe på, at vi ikke snakker os fra hinanden.

Jeg kan ikke huske, om det er 3 eller 4 år, vi har talt om det lovforslag, vi behandler i dag, L 3, men det er i hvert fald noget i den retning, og det har vist været til fire eller fem førstebehandlinger. Men det er med sådan et lovforslag, som det også er ude i det virkelige liv: at det somme tider er en sag, der skal modne sig, inden den kan vedtages. Og det er så det, vi ser et eksempel på her, og det er bl.a. sket ved, at man har bøjet sig noget mod hinanden – kan vi vel godt sige uden overdrivelse – og »man« er altså alle Folketingets partier.

Og dér vil jeg specielt rose Det Konservative Folkeparti og CD, for det betækningsbidrag, som de to partier har givet, kan jeg godt se nogle rigtige elementer i, og jeg synes, det er stort og flot, at disse partier, selv om de har en mindretalsudtalelse, alligevel stemmer det her forslag samlet igennem. Det synes jeg er både flot og godt.

Det, der har været stridsspørgsmålet, hvis man kan bruge det udtryk, eller hvor meningerne i hvert fald har været noget delte, er jo hele åbenhedsprincippet, og om dét har man så valgt de tekster, som nu står i forslaget. Og jeg vil også gerne ved denne lejlighed sige, at vi i Lars Nordskov Nielsen har haft en fornem hjælp til at få disse ting sat på plads.

Som også andre ordførere har været inde på, har vi så nu et instrument, hvis vi engang skulle komme ud i nogle sager af den art, som Folketinget desværre har oplevet en del af i de år, hvor jeg har været herinde: tamilsagen og Spar Nord-sagen, og hvad de nu hedder alle sammen. Men min bøn og appel til Folketinget er, at

man, når der eventuelt kommer sådan nogle sager, slår koldt vand i blodet og tænker sig meget nøje om, så det i hvert fald er noget, der er meget modent overvejet, når man bruger et sådant instrument, for vi skulle nemlig indlede et kommissionsarbejde på – undskyld, jeg bruger udtrykket – det bare ingenting.

Afslutningsvis vil jeg sige, at jeg synes, det er flot, at det nu ikke alene er regeringen, der kan sige, at den vil have en undersøgelseskommission, men at de politiske partier gennem Udvalget for Forretningsordenen nu faktisk i høj grad kan være med til at styre det her foretagende, og det vil jeg håbe og tro på at man vil gøre på bedste og mest ansvarsfulde måde.

Så vi er glade, når vi i løbet af næste uge trykker på knapperne, for det jo bliver dejligt at se, at mange års uenighed pludselig samles i en så stor enhed, at alle de grønne knapper lyser, og det er jeg sikker på at de gør, medmindre nogle stemmer forkert.

Arne Melchior (CD):

Harmoni og endrægtighed breder sig over det ganske Folketing. Fra hr. Løvig Simonsen som ordfører for det største af partierne slog tonen an, har alle sunget med på melodien, og det er jo helt dejligt at høre på.

Man oplever jo tit i sit liv mennesker, som er så gode til at gennemskue andres problemer og give løsninger på dem, men for hvem det indimellem kniber lidt mere med at kunne magte deres egne problemer, og det kan også ramme én selv; men her ser vi så et stykke anskuelserundervisning i, at Folketinget trods sin mangfoldighed har evnet og magtet denne opgave. Vi har været lidt længe om det, men tiden har altså været godt anvendt.

Der er faldet mange lovord både til interne og eksterne medhjælpere, og på CD's vegne kan jeg fuldt ud tilslutte mig al den ros og tilfredshed, som har lydt her.

Når vi nu synger på samme melodi, er der jo også nogle, der synger andenstemme, og vi fra CD kunne måske godt lyde som en slags andenstemme. Her kan jeg henvise til den udtalelse til betænkningen, som er afgivet af hr. Helge Adam Møller på vegne af de konservative medlemmer af udvalget og af undertegnede på vegne af CD. Den viser, at vi har haft store betæneligheder, og at der har været behov for at mobilisere både kompromisvilje og kompromisevne.

Til de taksigelser, der har lydt, vil jeg gerne føje en personlig tak til hr. Helge Adam Møller, for det er faktisk ham, der er forfatteren til det betækningsbidrag, som findes i den hidtil foreliggende tryksag, som udgør betænkningen – den er jo ikke kommet rigtigt på tryk endnu – og som fylder hele side 5. Så der har ligget et vist arbejde bag denne udformning, og det har hr. Helge Adam Møller gjort så godt, at vi fra CD har kunnet tilslutte os hvert ord, som han dér har skrevet.

Det viser for den interesserede, at der altså har været en vis modstand at overvinde. Det er imidlertid lykkedes, og vi kan derfor synges med i jubelkoret, og synger vi en andenstemme, giver vi ikke anledning til disharmoni.

Vi kan støtte begge de forslag, der her er til behandling.

Elisabeth Arnold (RV):

Da Det Radikale Venstres ordfører, hr. Jørgen Estrup, ikke kan være til stede, skal jeg på hans vegne gøre et par bemærkninger om dette lovforslag.

Der har været megen ros til de forskellige aktører i hele sagens forløb her, og der har også været ordførere, som har rost Folketinget selv og sagt, at det er vel nok godt, at vi har nået det her. Så jeg synes, jeg lige må sige, at det ville dog også have været pinligt, hvis vi skulle have ladet dette forslag oversomme endnu en sommer. For at vi har skullet fremsætte det for både tredje, fjerde og femte gang, begynder at blive en ubehagelig vandrehistorie, som Folketinget naturligvis ikke rigtig kan være bekendt.

Derfor synes jeg, det er godt, at Folketinget nu er trådt i karakter og har besluttet sig for, at nu skal denne sag afsluttes, og at vi skal være enige.

I den forbindelse vil jeg godt tilslutte mig det, som hr. Arne Melchior sagde til hr. Helge Adam Møller: at det er rart, at partier kan være så modne, at de kan forlade hidtidige skyttegrave og sige: O.k., nu bidrager vi til en fælles løsning.

Der har været problemer, og det vil vi ikke lægge skjul på, men vi synes, det her skal afsluttes på værdig vis. Og jeg synes, det har været rart at se, at partierne har bøjet sig mod hinanden, og jeg er personlig meget glad for, at alle partierne er kommet med i denne løsning, og jeg håber, at vi får glæde af den i de kommende år, hvis det skulle ske, at vi får brug for at belyse sager i en undersøgelse.

For Det Radikale Venstres vedkommende vil jeg sige, at vi er specielt glade for, at der er blevet enighed om åbenheden, og at man på det område, hvor der har været meget store uenigheder fra starten, er nået til en fælles holdning med hensyn til, hvordan åbenheden skal administreres, altså at dørene kan lukkes i visse tilfælde, når der skal tages særlige hensyn, men at der i øvrigt er åbenhed.

Og som flere andre har gjort, vil jeg også gerne rette en speciel tak til professor Nordskov Nielsen, som har været udvalget en uvurderlig støtte i de mange forskellige faser af processen.

Så der er også støtte fra Det Radikale Venstre til disse forslag.

Keld Albrechtsen (EL):

Enhedslisten er godt tilfreds med det resultat, som her er opnået. For os har spørgsmålet om åbne døre været et helt afgørende spørgsmål, og det har så fundet sin løsning her i den sidste fase, så vi stemmer med glæde for resultatet.

Kim Behnke (FP):

Ved alle tre førstebehandlinger af lovforslaget har vi fra Fremskridtspartiets side givet udtryk for, at for os er førsteprioriteten, at det her bliver vedtaget i enighed – eller så tæt på enighed, som vi nu kan komme i Folketinget – og det ser ud til at blive tilfældet, idet det er et enigt Folketing, der indstiller det her til vedtagelse.

Og hvorfor så det? Jo, hvis den her lov skal have nogen virkning, skal den være vedtaget i enighed, når den kommer til anvendelse, for hvis den kun har et snævert flertal bag sig, kan et folketingsvalg jo ændre på sammensætningen, sådan at den aldrig kommer til at virke. Det kan jo blive sådan, at et flertal siger: Vi har godt nok den her lov, men den vil vi ikke bruge. Vi vælger en anden fremgangsmåde, for de, der måtte være kommet i klemme, er nogle, som vi ikke ønsker skal igennem den her undersøgelsesform.

Jeg er enig med fru Birthe Rønn Hornbech, som siger, at man må da håbe, at vi aldrig kommer til at bruge den her lov, men en simpel bakspejlsbetragtning på bare de sidste 10 år i dansk politik viser os jo, at vi nok kommer til at bruge den her lov på et eller andet tidspunkt. Men det er da rigtigt, at vi bør håbe på, at det er en af de love, der ikke bliver anvendt alt for meget.

Så havde vi et andet ønske, nemlig ønsket om, at der ville blive mest mulig åbenhed om,

hvad der foregår i sådan en undersøgelseskommission – det har jo ved de undersøgelser, der er blevet gennemført i de seneste år, hver gang været et diskussionstema, hvilken grad af åbenhed der har skullet være – for i et demokrati som det danske må det være sådan, at øvrigheden, befolkningen, kan følge med i, hvad der foregår, og det vil jo i praksis normalt sige, at der er adgang for pressen, som så kan referere, hvad der foregår i sådan en undersøgelseskommission.

Men samtidig er det naturligt, at hvis der opstår behov for at lukke dørene – det kan være af personfølsomhedsmæssige grunde, og det kan også være, fordi der f.eks. er offentligt ansatte medarbejdere, som måske står foran en tjenestemandssag eller lignende – så er det klart, at der skal være mulighed for at lukke dørene.

Derudover har vi haft det meget stærke ønske, at den måde, tingene bliver undersøgt på, har karakter af en egentlig undersøgelse, for selv om man fra pressens side nok vil være tilbøjelig til hurtigt at drage konklusioner med hensyn til, hvorvidt en minister bør gå af, eller hvad der nu i øvrigt kan forekomme af ønsker i pressen, så skal vi være så fair i de her undersøgelser, at når undersøgelsen er afsluttet, foregår den egentlige retshandling et andet sted, sådan at folk har mulighed for at forsvare sig og ikke kommer i den situation, at de bliver stillet i en gabestok.

Alle de betænkeligheder, vi har haft ved de tre førstebehandlinger, er blevet imødekommet i den betænkning, der nu er her ved andenbehandlingen, og derfor er det fra Fremskridtspartiets side helt naturligt, at vi indstiller lovforslaget til vedtagelse med de ændringsforslag, som er til behandling i dag.

Men det har været interessant at følge udviklingen, for hvis vi efter den første førstebehandling – hvis man kan kalde det det – var gået direkte frem til en afstemning, havde det jo været et delt Folketing. Så man kan sige, at den lære, som Folketinget også kan uddrage af denne behandling, er, at nogle gange kan det faktisk være en fordel, at en sag får lov til at undergå en meget grundig behandling i Folketinget.

Nu skal vi jo senere behandle et forslag vedrørende højnelse af kvaliteten i lovgivningsarbejdet, og jeg synes da, at man kan bruge det her som et godt eksempel på, at når Folketinget tager sig tid, når Folketinget får tingene grundigt gennemarbejdet, kan det for det første

ende med, at det er et enigt Folketing, der vedtager det, men så sandelig også med, at det, der kommer ud af det, er meget kvalificeret.

Dermed være ikke sagt, at Folketinget ikke skal have mulighed for hurtigt at kunne vedtage love, hvis der er behov for det, men man fristes en gang imellem til at spørge, om noget af det, der bliver lagt på Folketingets bord fra regeringen, nu også er så vigtigt, at det skal behandles lynhurtigt, eller om det ikke ville være en fordel, at det gav anledning til eftertanke og debat.

Derfor vil vi med største fornøjelse også indstille beslutningsforslag nr. B 136, hvorved de nødvendige ændringer i Folketingets forretningsorden indføres, til vedtagelse, for selv om det først er afgivet den 5. maj, er det dog en del af det samlede arbejde.

Og derfor kan vi med fuld glæde og fuld styrke støtte nærværende forslag, men vi håber naturligvis ikke, at vi alt for hurtigt vil få brug for reglerne. Men får vi brug for reglerne, så ligger de meget klarere nu, og det vil være en fordel for de personer, der måtte komme i klemme, men det vil så sandelig også være en fordel for det Folketing, der skal bruge reglerne, at det er et enigt Folketing, der har vedtaget dem.

Ole M. Nielsen (KRF):

Da Kristeligt Folkepartis ordfører på området, hr. Jann Sjursen, ikke kan være til stede, skal jeg blot sige, at selv om vi jo ikke har været med i hele det lange forløb, der har været omkring de forslag her, er vi selvfølgelig lige så glade for, at det er lykkedes at nå til enighed om noget så væsentligt, og derfor kan vi kun tilsige vores tilslutning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende lovforslag nr. L 3: Forslag til lov om undersøgelseskommissioner.

Ændringsforslag nr. 1-15 vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Forslaget til folketingsbeslutning overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 141:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af forretningsorden for Folketinget. (Forbedret lovkvalitet og revision af spørgetimen).

Af Udvalget for Forretningsordenen.
(Fremsat 7/5 99).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Jan Petersen (S):

Jeg deltog i går i en høring i Folketinget arrangeret af Europaudvalget, Retsudvalget og Forskningsudvalget. Vi drøftede en hvidbog fra EU, en vigtig hvidbog, som vi jo kunne risikere en dag ville kunne bringes til debat i Folketingssalen, og vi havde med den høring tidligt fat i noget, der kan få konsekvenser også for danske regler.

Det blev båndet. Der var to ministre til stede, og der var inviteret gæster uden for Folketinget, eksperter, og der var adgang for pressen. På alle måder en ordentlig ramme om en god debat. Men det var ærgerligt, vi ikke var flere.

Med det eksempel vil jeg sige, at nu skal vi behandle en betænkning over ændringer i forretningsordenen, hvor vi som hovedsag får bekræftet, at vi har ganske mange instrumenter som folketingsmedlemmer, der kan bidrage til, at vi som folketingsmedlemmer og Folketinget under ét kan medvirke til, at vi får en høj grad af lovkvalitet og kvalitet i vores arbejde, og at vi også kan gøre det med betydelig vægt på åbenhed.

Så med udgangspunkt i den ene høring i går vil jeg derfor sige, at det, vi nu begiver os ind i med de her ændringer i forretningsordenen,

forpligter også os som medlemmer og os som parlament.

For det har været et hovedargument for os i Socialdemokratiet, at den her proces skulle bruges til at sætte fokus på det politiske arbejde, vi som folketingsmedlemmer udfører, og i høj grad beskæftige sig med de instrumenter, vi har adgang til i Folketinget, og de krav, vi skal stille til os selv for at give vores bidrag til den høje lovkvalitet, som er et væsentligt mål med den proces, vi er i gang med.

Vi har lagt megen vægt på, at der i betænkningen var respekt for rollefordelingen. Den forstås sådan, at det er regeringen, der forbereder, og det er regeringen, der fremsætter lovforslag, mens det så er Folketinget, der behandler og vedtager lovforslagene, og at vi i vores arbejdsform skal være meget bevidste om netop den rollefordeling. Det synes vi betænkningen udtrykker respekt for, og derfor har vi set med positive øjne på den måde, som betænkningen på det punkt er udformet.

Så har betænkningen også vist, at vi, som jeg nævnte, har ganske mange muligheder som MF'ere, og at der egentlig kun i forhold til vores folketingsarbejde er brug for nogle ganske få egentlige regelændringer i vores arbejde, som de så giver sig til udtryk i ændringerne af forretningsordenen.

Den ene er, at vi sætter muligheden for at holde åbne udvalgs møder ind i forretningsordenen nu; åbne udvalgs møder, som man kan sige er en videreudvikling af den proces med høringer, som er skabt, og vi er også tilfredse med, at der så med hensyn til de åbne udvalgs møder, for så vidt de involverer egentlige samråd, kan føres referat via bånd.

Vi kan også tilslutte os den ændring, der er foreslået med hensyn til spørgetiden, som gør, at spørgeren kan spille en mere aktiv rolle.

Og med de to mere konkrete ændringer kan vi se, at vi nu er kommet et godt stykke videre i den proces om øget åbenhed og øget lovkvalitet i Folketinget.

Vi kan under ét støtte de foreslåede ændringer, og vi kan selvfølgelig også støtte de tilkendegivelser, der er udtrykt i øvrigt i betænkningen.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Den betænkning og indstilling, som Udvalget for Forretningsordenen hermed fremlægger for Folketinget, betragter vi i Venstre kun som af-